

Матвійчук К.В.

Тема. Толерантність – запорука гармонійного співжиття

Практичне заняття в 7 класі

Мета: розробляти тактику побудови етичної поведінки, заснованої на толерантності; формувати позитивне уявлення про суб'єкт; відпрацьовувати навички безконфліктного співжиття; виховувати спостережливість, уважність до інших людей, почуття поваги один до одного, терпимість до відмінностей між людьми.

Обладнання. Проектор, аркуші А4, пелюстки жовтого та синього кольорів, плакати з висловлюваннями:

**«Любов виникає з любові, коли хочу, щоб мене любили,
я сам першим люблю»** (Григорій Сковорода)

Жодна зла людина не буває щасливою.

(Ювенал — римський поет-сатирик, 60 р. до н. є.)

Поведінка — це дзеркало, у якому кожен показує свою подобу.

(Гете — німецький поет, 1749 —1832 рр.)

Перебіг заходу

Емоційне налаштування учнів

Слайд 1. На боці лежать цифри 6 і 9.

Учитель. Що зображено на екрані? Доведіть.

Чому виникали суперечки? Який висновок із цієї ситуації ви зробили?

Любі мої, це лише цифри і, зверніть увагу, друковані. Коли ви їх пишете, виникає більше різноманітностей: один напише більший кружечок, інший – довший «хвостик», один виведе цифру тоненько, інший – жирною лінією або навіть хвилястою... Але ці різноманітності не роблять цифри буквами чи

словами. Вони залишаються різними цифрами: кожна зі своїми особливостями і призначенням.

А тепер – про людину. Починаємо з вправи...

Вправа «Слово – не горобець...

Слайд 2. Зображення дівчинки за комп'ютером. Таке ж зображення роздруковано на кожному парту.

Учитель.

- Що ви можете сказати про цю дівчинку? (*учні висловлюються*).
- Щось більше ми можемо сказати? Можемо назвати її ім'я, вік, хто її друзі, якою вона є у ставленні до інших людей? (*Ні, бо ми її не знаємо*)

Давайте послухаємо, що нам скажуть про неї її однокласники.

Завдання учням: чуєте погане слово про дівчинку – загинайте потроху листок.

Заходить задалегідь підготовлений «однокласник» і розповідає:

«Оленка зануда та ябеда. Вона вважає себе кращою за інших. Весь вільний час проводить за комп'ютером в іграх і соціальних мережах, задирає носа. У класі з нею ніхто не хоче дружити».

Діти, що нового ви дізналися про дівчинку? Чи можете ви з упевненістю сказати, що Оленка є саме такою, як її описав однокласник? (не зовсім упевнені, бо самі не знаємо її).

Заходить інший «однокласник» Оленки. (*Оленка чудова дівчинка, з нею дружать майже всі учні нашого класу, адже вона добре навчається, використовує комп'ютер для підготовки домашніх завдань, допомагає залюбки тим, у кого немає такої можливості. Ніколи не ставиться зверхньо до учнів, які гірше одягаються чи навчаються*).

- Про що ви дізналися з цієї розповіді? (Оленка зовсім не така, як її описав перший учень).
- Але подивіться на зображення Оленки. Від чого воно стало таким?

(Від образливих слів, які виявилися неправдою)

- Чи можемо ми якось виправити ситуацію? (Діти розгинають зображення).
- А тепер подивіться на екран і на листок. Однакові зображення ви бачите? Чому листок не такий гладенький, як був раніше? Ви ж його вирівнювали! Якщо образити людину, чи можна повністю витерти враження від образи?

Спробуйте зробити висновок з цієї ситуації самостійно (не поспішай робити висновки про іншу людину, не знаючи її; не можна ображати людей, навіть, якщо тобі здається, що на це є причини, бо рани від образ залишаються глибоко у серці).

Слайд 3. «Слово – не горобець...»

Учитель. Закінчіть прислів'я і поясніть його значення.

Слайд 4. Притча-блюз «Від батька – до сина» (притчу може читати учитель, але ефективнішим буде «німе прочитання»: учні мовчки зі слайду засвоюють зміст твору (бажано під спокійну мелодію), роблять висновки вголос).

Жив собі хлопець із жахливим характером. Якось батько дав йому мішок із цвяхами і сказав по одному забивати у паркан щоразу, коли хлопець втратить терпець і посвариться з кимось. Першого дня хлопець забив 37 цвяхів. Згодом він навчився себе опановувати, і кількість забитих цвяхів щодня зменшувалася. Хлопець зрозумів, що легше навчитися стримувати свої емоції.

Нарешті настав день, коли він не забив жодного цвяха. Син підійшов до батька і сказав про це. Тоді батько наказав синові витягти з паркана по цвяху у ті

дні, коли він не втратить самоконтролю і ні з ким не посвариться.

Минали дні, і згодом син міг сказати батькові, що в паркані не залишилося жодного цвяха. Батько підвів сина до огорожі та сказав: « Ти добре поводишся, синку, але подивися, скільки дірок залишилося... Огорожа вже ніколи не буде такою, як колись...»

Орієнтовні висновки учнів. Коли ми з кимось сваримося і кажемо йому щось неприємне, то залишаємо в іншій людині такі рани, як ці діри. І рани залишаються, попри те, скільки разів потім ми проситимемо вибачення. Словесні рани заподіюють такий самий біль, як фізичні.

Учитель. Діти, не забиваймо цвяхів ворожості, нерозуміння і жорстокості в душі людей. Будьмо толерантними, а, отже, розуміймо одне одного.

Слайд 5. «Вибери тварину»

Кожен ячень вибирає собі тварину і закінчує речення: “Я вибрав_____.

Мені в цій тварині подобається_____.

Черпаха	Мавпа	Оса	Миша
Слон	Вовк	Кріт	Тигр
Коза	Синичка	Соловей	Їжак
Скунс	Дельфін	Пацюк	Собака
Орел	Свиня	Вуж	Кажан
Сова	Павук	Окунь	Кіт
Комашка	Ластівка	Метелик	Кобра

Жодна тварина не може бути обрана двома чи більше учасниками.

Далі учні висловлюються по колу, називаючи позитивну рису того, хто сидить поряд.

- Чому навчає ця вправа? (усвідомленню того, що кожному притаманні різноманітні риси – як негативні так і позитивні, умінню помічати позитивні риси знайомих людей; розумінню того, що ефективність комунікації, взаємин базується на вмінні помічати позитивні риси людини).

Гра «Шифрувальники-дешифрувальники»

Клас поділяється на 2 команди. Завдання оголошує вчитель: учасники кожної команди підбирають слова-характеристики до одного з учнів протилежної команди (наприклад, 9 учасників - 9 слів). Команди по черзі відгадують, про кого йдеться. Гру можна повторювати по колу.

Вправа «Проклади місток до себе»

Учитель. А тепер від цифр, незнайомої дівчинки, паркану, від своїх однокласників прокладаємо місток кожен до себе.

(Учитель роздає всім учасникам аркуші А4, на яких кожному потрібно написати своє ім'я й намалювати будь-яку фігуру, з якою дитина себе асоціює. Коли всі виконають завдання, класний керівник пропонує бажаючим назвати своє ім'я й розповісти про власний образ, прикріпивши листок на дошці.
Учитель: А тепер погляньмо на нашу галерею. Подумайте і скажіть, який висновок можна зробити після виконання цієї вправи? (Усі люди різні).

А як же нам, таким різним, жити, навчатися й працювати разом, та ще й не сперечатись одне з одним? (Потрібно бути толерантними одне до одного).

Що називають толерантністю?

Слайд 6. Толерантність - повага, здатність без агресії сприймати думки, поведінку, форми самовираження та спосіб життя іншої людини, якщо вони відрізняються від наших. Толерантний (лат.) – поблажливий, терпимий до чийось думок, поглядів, вірувань .

Учитель. Так тлумачиться слово в словнику. А ми з вами розмалюємо його по-своєму. Може, нам вдасться краще?

Вправа «Розмалюй слово»

Т
О
Л
Е
Р
А
Н
Т
Н
І
С
Т
Ь

Учні працюють у парах. На кожній парті – листок із словом

Виграє та пара, яка придумає більше слів на кожну букву

Т – терплячий, товариський, тактовний.

О – обережний, об'єктивний, оригінальний, особливий.

Л – лояльний, лагідний, легкий у спілкуванні.

Е – енергійний, елегантний, ефективний.

Р – рівний, розсудливий, рівнозначний, рівноправний.

А – активний, акуратний, авторитетний.

Н – надійний, найдорожчий.

Т – терплячий.

Н – необхідний людям, ніжний, незалежний.

І – інтелігентний, ідеальний, ідейний.

С – співпереживаючий, співчуваючий, сприймаючий свободу думок і дій іншого, страждаючий.

Т – тактовний, товариський.

Ь.

Учитель. Чи подобаються вам риси характеру, які ви записали біля кожної букви? Мені теж дуже - дуже подобаються і я бажаю, щоб ви про них не забували та плекали їх у собі.

Вправи «Запитай про себе в себе» і «Дерево підсумків»

У кожного учня – дві пелюстки жовтого та синього кольорів. На жовтій вони записують свої найкращі риси характеру і кладуть цю пелюстку під синю.

Учитель. Наш клас - це маленька сім'я. І хотілося б, щоб в нашій сім'ї завжди панували повага, взаєморозуміння і не було сварок. А що ж для цього треба? Ми з вами спробуємо «виростити» дерево толерантності, на листочках якого залишимо свої побажання і малюнки.

Візьміть другу пелюстку і напишіть на ній (або намалюйте), що потрібно зробити, щоб наш клас, наша школа, наше село стали планетою Толерантності. Потім прикріпіть обидві пелюстки на наше дерево .

Слайд 7. «Скарбничка порад». Підсумок.

Будьте готові до того, що ви різні; не кращі й не гірші, а просто різні;

Цінують в кожній людині особистість, поважайте її думки, почуття, переконання, незалежно від того, чи збігаються вони з вашими;

Навчіться сприймати людей такими, якими вони є;

Не намагайтесь змінити в них те, що вам не подобається;

Зберігайте «своє обличчя», знайдіть себе і за будь-яких обставин залишайтеся самим собою.

Учитель. Які закони нашого класу ви додали б до цієї скарбнички?

(з класного куточка: стався до інших так, як хочеш щоб ставилися до тебе, радій успіхам інших).

Я бажаю вам бути толерантними. Хай на вашому шляху зустрічаються тільки толерантні люди. Саме це є запорукою гармонійного співжиття у сім'ї, у колективі, у державі.

Список використаних джерел

1. Новий словник іншомовних слів / Укладач О.Сліпушко. – К. : Аконіт, 2007. – 762 с.
2. Безкоровайна О. З педагогікою толерантності у третє тисячоліття / О.Безкоровайна // Педагогіка толерантності. - 2003. - № 3. - С. 4-11.
3. <http://osvita.ua/school/method/technol/1117/> - Виховання толерантності.
4. <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/tolerantnist-vikhovna-godina.html>